

## بررسی رابطه بین اندازه هیئت‌مدیره، دوگانگی وظایف مدیرعامل و ساختار مالکیت با افشای اطلاعات در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران

ساناز خاله اوغلی زاده \*

محمدرضا رازدار \*\*

علی اکبر جوان \*\*

### چکیده

در این پژوهش هدف اصلی این پژوهش بررسی رابطه بین اندازه هیئت‌مدیره، دوگانگی وظایف مدیرعامل و ساختار مالکیت با افشای اطلاعات در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران در طی دوره زمانی ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۵ با انتخاب ۵۲ شرکت به‌عنوان نمونه آماری است؛ که برای جمع‌آوری مبنایی نظری پژوهش از روش کتابخانه‌ای و برای جمع‌آوری اطلاعات آماری از صورت‌های مالی و یادداشت‌های همراه آن استفاده شده است. روش تجزیه و تحلیل در این پژوهش روش پانل بوده و جهت تجزیه و تحلیل از نرم‌افزارهای SPSS24، EVIEWS9 و MINITAB16 استفاده شده است. نتایج پژوهش بیانگر این است که بین اندازه هیئت‌مدیره و سطح افشای اطلاعات رابطه معنی‌داری وجود ندارد. بین دوگانگی وظایف مدیرعامل و سطح افشای اطلاعات رابطه معنی‌داری وجود ندارد. بین مالکیت نهادی و سطح افشای اطلاعات رابطه معنادار و مستقیمی وجود دارد.

**واژه‌های کلیدی:** اندازه هیئت‌مدیره، دوگانگی وظایف مدیرعامل، افشای اطلاعات، مالکیت نهادی.

\* دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری، گروه حسابداری، مؤسسه آموزش عالی غیردولتی غیرانتفاعی سناباد گلپهار، خراسان رضوی، ایران.

\*\* استادیار، گروه حسابداری، واحد قاینات، دانشگاه آزاد اسلامی واحد قاینات، خراسان جنوبی، ایران، (نویسنده مسئول).

\*\*\* دانشجوی دکتری حسابداری، دانشگاه شهید علامه طباطبایی

## ۱. مقدمه

واژه حاکمیت شرکتی تا بیست سال قبل در زبان انگلیسی وجود نداشته است، باین‌حال، در دو دهه اخیر نه تنها در ادبیات نظری، بلکه در مباحث سیاست‌گذاران بخش عمومی نیز اهمیت پیدا کرده است (صیدخانی و همکاران، ۱۳۹۴). حاکمیت شرکتی در ابتدای قرن بیست و یکم دوباره به‌عنوان یکی از مهم‌ترین مباحث کسب‌وکار مطرح شده است (میدری و حجاریان، ۱۳۸۳). تأکید مبانی اولیه حاکمیت شرکتی بر موضوع راهبرد شرکت‌ها و حقوق سهامداران قرار داشت که بعدها با طرح دیدگاه‌های جدیدتر، به سمت توجه جدی به حقوق ذینفعان و اجتماع گرایش یافته است (حساس یگانه، ۱۳۸۳). از مسائل مهمی که به دلیل رسوایی‌های گسترده مالی دهه‌های اخیر مورد توجه محققان قرار گرفته و به‌عنوان یکی از موضوعات مهم برای سرمایه‌گذاران مطرح شده موضوع حاکمیت شرکتی است که در پی تفکیک مدیریت واحدهای اقتصادی از مالکیت آن نیاز بیشتری به آن احساس گردید و با نظارت بر مدیریت منجر به حفظ حقوق سرمایه‌گذاران و ذینفعان می‌گردد. بررسی علل و شرایط ایجاد این رسوایی‌ها مشخص کرده است که در موارد فقدان نظارت بر مدیریت، حاکمیت ناقص سهامداران شرکت‌ها بر نحوه اداره امور و سپردن اختیارات نامحدود به مدیران اجرایی زمینه مساعدی را برای سوءاستفاده آنان فراهم کرده است. جلوگیری از بروز چنین شرایطی مستلزم اعمال حاکمیت صحیح سهامداران از طریق نظارت دقیق بر مدیریت اجرایی و حسابرسی منظم شرکت‌هاست که در مجموع تحت عنوان فرآیند حاکمیت شرکتی شناخته می‌شود. حاکمیت شرکتی مکانیسمی است که به تنظیم و نظارت بر روابط میان مدیریت اجرایی، هیئت‌مدیره، سهامداران و سایر طرف‌های مربوط در یک شرکت می‌پردازد. مکانیسم‌های حاکمیت شرکتی هستند که می‌توانند رفتارهای فرصت‌طلبانه مدیران را کاهش دهند و باهدف کاهش هزینه‌های نمایندگی، باعث بهبود کیفیت اطلاعات می‌شوند (امیرآزاد و همکاران، ۱۳۹۳). استقرار مجموعه‌ای از قواعد ناظر بر هدایت، کنترل و نظارت با عنوان حاکمیت شرکتی، باعث افزایش کیفیت افشای اطلاعات می‌شود (دیدار و همکاران، ۱۳۹۶). واژه افشای اطلاعات در گسترده‌ترین مفهوم خود به معنی چیزی جز ارائه اطلاعات نمی‌باشد. بسیاری از صاحب‌نظران بر این باورند که شرکت‌ها همه اطلاعاتی را که برای کارکرد بهینه بازارهای سرمایه لازم است، افشا می‌کنند. طرفداران دیدگاه مزبور بر این باورند که تنها اطلاعاتی که برای سرمایه‌گذاران اهمیتی ندارد و یا این اطلاعات در جای دیگر وجود دارد، افشا نمی‌شود. برخی دیگر بر این باورند که مدارک و شواهد بیانگر این است که شرکت‌ها تمایلی ندارند اطلاعات مالی اضافی افشا کنند مگر اینکه تحت فشار گروه‌های درگیر در منافع شرکت و یا استفاده‌کنندگان از اطلاعات مالی قرار داشته باشند (هوساینی و والکر<sup>۱</sup>، ۲۰۰۹). هیئت‌مدیره با توجه به اختیاراتش، صلاحیت لازم برای ارزیابی و نظارت بر رفتار مدیران شرکت‌ها را دارد که شامل نظارت بر سیاست‌های افشای مدیران نیز می‌شود. نقش هیئت‌مدیره در این حوزه از طریق انتخاب مدیران، ذی‌حسابان و حساب‌رسان و همچنین تعیین رویه‌های افشا متبلور می‌شود (چن و جاگی<sup>۲</sup>، ۲۰۰۰). معمولاً هیئت‌مدیره شرکت‌ها به دو قسم مدیران موظف و مدیران غیرموظف منقسم می‌شوند. اعضاء موظف علاوه بر مسئولیت‌های عضویت در هیئت‌مدیره دارای حضور فیزیکی (همانند تصدی سمت مدیریت اجرایی در شرکت) می‌باشند ولی عضو غیرموظف حضور فیزیکی در شرکت ندارند و فقط در تصمیم‌سازی‌ها و تصمیم‌گیری‌ها شرکت می‌کند.

همان‌طور که اشاره شد مدیران مستقل آن دسته از اعضای غیرموظف هیئت‌مدیره هستند که به شرکت وابسته نیستند و در نتیجه تعارض منافع با شرکت ندارند. آن‌ها انگیزه‌هایی در راستای افزایش شهرت و اعتبار خود به‌عنوان متخصصانی که می‌توانند تصمیمات مدیران اجرایی را در راستای منافع مالکان کنترل نمایند؛ دارند که به معنی نظارت کارا و مؤثر بر رفتار مدیران می‌باشد (تنگ و لی<sup>۳</sup>، ۲۰۱۱). در یک بازار دارای رقابتی، شرکت‌های دارای مدیران ضعیف، با احتمال بیشتری دچار بحران مالی و ورشکستگی می‌شوند که این امر منافع مدیران و همچنین، اعتبار و شهرت اعضای غیرموظف هیئت‌مدیره را

1. Hussainey and Walker, 2009.
2. Chen and Jaggi, 2000.
3. Teng and Li, 2011.

به خطر می‌اندازد. بر این اساس، اعضای غیرموظف هیئت‌مدیره در راستای حفظ اعتبار خود سعی در نظارت فعالانه بر رفتار عملیاتی و گزارش‌گری مدیران دارند. همچنین، اعضای غیرموظف هیئت‌مدیره بیشتر، می‌توانند راهکارهای مشورتی بهتری در راستای مدیریت مناسب شرکت‌ها به مدیران ارائه دهند (دالتون و همکاران<sup>۵</sup>، ۱۹۹۹). در چنین شرایطی، نقش اعضای غیرموظف هیئت‌مدیره در شرکت بیشتر می‌شود و آنان اطلاعات بیشتری در خصوص جنبه‌های مختلف شرکت کسب می‌کنند که به‌طور بالقوه منجر به بالا رفتن کیفیت افشا می‌شود؛ اما در بازار با رقابت پایین، ضعف مدیران شرکت‌ها، تأثیر چندانی بر احتمال ورشکستگی شرکت ندارد و در نتیجه، اعضای غیرموظف هیئت‌مدیره با ریسک کمتری در خصوص از دست دادن شهرت، مواجه هستند و نق آن‌ها در ارتقای کیفیت افشا کمتر است (تنگ و لی، ۲۰۱۱). همچنین بر اساس نظریه نمایندگی، حضور مدیران مستقل در هیئت‌مدیره شرکت‌ها و عملکرد نظارتی آن‌ها به کاهش تضاد منافع موجود میان سهام‌داران و مدیران شرکت کمک می‌کند. هیئت‌مدیره‌ای که اکثریت اعضای آن اعضای مستقل باشند، بسیار کارآمدتر است (احمدی، ۱۳۹۵). بنابراین با توجه به مطالب ذکر شده در نهایت هدف اصلی در این تحقیق هدف اصلی بررسی رابطه بین اندازه هیئت‌مدیره، دوگانگی وظایف مدیرعامل و ساختار مالکیت با افشای اطلاعات در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است.

## ۲. پیشینه پژوهش

آلنباش و همکاران<sup>۶</sup> (۲۰۱۸)، در پژوهشی به بررسی ارتباط بین ساختار هیئت‌مدیره شرکت، ساختار مالکیت و افشای شرکت در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس لیبی طی دوره زمانی ۲۰۰۶-۲۰۱۰ پرداختند و به این نتیجه رسیدند که بین ویژگی‌ها هیئت‌مدیره و حاکمیت شرکتی با توجه به سطح افشای کلی ارتباط وجود دارد. ستا و همکاران<sup>۷</sup> (۲۰۱۵)، در پژوهشی به بررسی ماهیت افشای داوطلبانه در شرکت‌ها با اندازه متوسط با تمرکز بر کیفیت ارتباطات با شرکت‌های دیگر پرداختند و به این نتیجه رسیدند که میان مالکیت اقلیت و کمیته حسابرسی با افزایش کیفیت سطح افشای داوطلبانه ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد؛ میان مالکیت مدیریتی و اندازه هیئت‌مدیره با افزایش کیفیت سطح افشای داوطلبانه ارتباط منفی و معناداری وجود دارد؛ همچنین میان حضور مالکان نهادی و مدیران غیرموظف با افزایش کیفیت سطح افشای داوطلبانه ارتباطی وجود ندارد.

راملی و همکاران<sup>۸</sup> (۲۰۱۳)، در پژوهشی با عنوان ارزیابی تأثیرات ویژگی‌های حاکمیت شرکتی بر کیفیت افشای اطلاعات مرتبط با هیئت‌مدیره در میان صد شرکت برتر مالزی، به این نتیجه دست یافتند که استقلال هیئت‌مدیره، ترکیب مالکیتی مدیران و تنوع هیئت‌مدیره با کیفیت افشای اطلاعات هیئت‌مدیره رابطه مثبت و معنادار دارد.

اخترالدین و همکاران<sup>۹</sup> (۲۰۰۹)، در تحقیق خود به بررسی ارتباط بین نظام راهبری شرکتی و افشای داوطلبانه اطلاعات در گزارش‌های سالانه پرداختند. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که یک رابطه مثبت بین اندازه هیئت‌مدیره و افشای داوطلبانه اطلاعات و همچنین بین تعداد مدیران مستقل غیرموظف و افشای داوطلبانه اطلاعات وجود دارد. باین حال، میزان افشای داوطلبانه، رابطه منفی با کنترل خانوادگی دارد و همچنین بین نسبت اعضای کمیته حسابرسی به جمع اعضای هیئت‌مدیره با افشای داوطلبانه اطلاعات ارتباطی وجود ندارد.

دیدار و همکاران (۱۳۹۶)، در پژوهش خود به بررسی تأثیر کیفیت حاکمیت شرکتی بر کیفیت افشا با تأکید بر نقش تعدیل‌کننده رقابت بازار محصول در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران با انتخاب ۱۰۳ شرکت به نمونه آمار طی سال‌های ۱۳۸۷-۱۳۹۳ پرداختند. نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد کیفیت حاکمیت شرکتی بر کیفیت افشا

1. Dalton and et al, 1999.
2. Alnabsha and et al, 2018.
3. Satta and et al, 2015.
4. Ramli and et al, 2013.
5. Akhtaruddin and et al, 2009.

## بررسی رابطه بین اندازه هیئت‌مدیره، دوگانگی وظایف مدیرعامل و ساختار مالکیت با افشای اطلاعات -----

تأثیر مثبت و معناداری دارد و سطح بالاتر کیفیت افشا در نتیجه افزایش کیفیت حاکمیت شرکتی به دست می‌آید؛ اما رقابت بازار محصول در حالت کلی بر این رابطه تأثیر معناداری ندارد.

احمدی و همکاران (۱۳۹۵)؛ در پژوهش خود به ارتباط بین ساختار هیئت‌مدیره با کیفیت افشا در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران با انتخاب ۹۷ شرکت به نمونه آماری طی دوره زمانی ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۲ پرداختند؛ و به این نتیجه رسیدند که از بین مکانیسم‌های موردبررسی در تحقیق (استقلال هیئت‌مدیره، اندازه هیئت‌مدیره و دوگانگی وظیفه مدیرعامل) تنها استقلال هیئت‌مدیره با کیفیت افشاء شرکت‌ها ارتباط معنادار و مستقیمی دارد؛ یعنی هرچه تعداد اعضای غیرموظف هیئت‌مدیره بیشتر باشد کیفیت افشاء اطلاعات شرکت‌ها بهبود می‌یابد.

ناظمی و همکاران (۱۳۹۳)، در تحقیق خود به بررسی ارتباط میان کیفیت حاکمیت شرکتی و میزان مالکیت نهادی با افشای اطلاعات در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران با انتخاب ۷۵ شرکت به نمونه آماری طی دوره زمانی ۱۳۸۳ تا ۱۳۹۰ پرداختند؛ و به این نتیجه رسیدند شرکت‌هایی که اطلاعات بیشتری را افشا می‌کنند از سیستم حاکمیت شرکتی برتری برخوردارند و سرمایه‌گذاران نهادی بیشتری را به خود جذب می‌کنند.

نقاش دزفولی و همکاران (۱۳۹۲)، در تحقیق خود به بررسی تأثیر رابطه بین ویژگی‌های هیئت‌مدیره با کیفیت افشا در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران با انتخاب ۱۱۴ شرکت به نمونه آماری طی دوره زمانی ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۰ پرداختند؛ و به این نتیجه رسیدند که بین استقلال هیئت‌مدیره و کیفیت افشا رابطه معناداری وجود ندارد؛ همچنین بین اندازه هیئت‌مدیره و کیفیت افشا رابطه معناداری وجود ندارد.

### ۳. سؤال‌های پژوهش

هر تحقیق، تلاش برای رسیدن به پاسخ یک یا چند سؤال است. سؤال پژوهش به دنبال رسیدن به پاسخ عددی یک یا چند متغیر است. با توجه به مطالب مذکور در این پژوهش این سؤال‌ها در ذهن ایجاد می‌شود.

۱) آیا بین اندازه هیئت‌مدیره و سطح افشای اطلاعات رابطه معنی‌داری وجود دارد؟

۲) آیا بین دوگانگی وظایف مدیرعامل و سطح افشای اطلاعات رابطه معنی‌داری وجود دارد؟

۳) آیا بین مالکیت نهادی و سطح افشای اطلاعات رابطه معنی‌داری وجود دارد.

### ۴. فرضیه‌های پژوهش

با توجه به مطالب ذکرشده و درنهایت در راستای سؤال‌های مطرح‌شده در بالا فرضیه‌های زیر قابل‌بیان خواهد بود.

۱) بین اندازه هیئت‌مدیره و سطح افشای اطلاعات رابطه معنی‌داری وجود دارد.

۲) بین دوگانگی وظایف مدیرعامل و سطح افشای اطلاعات رابطه معنی‌داری وجود دارد.

۳) بین مالکیت نهادی و سطح افشای اطلاعات رابطه معنی‌داری وجود دارد.

### ۵. روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش در حوزه تحقیقات توصیفی است و از حیث هدف کاربردی می‌باشد؛ و از جهت طرح پژوهش از نوع تجربی و پس‌رویدادی است؛ و از بعد فرآیند یک پژوهش کمی است.

#### ۵-۱. روش و ابزار جمع‌آوری اطلاعات و داده‌ها

جهت گردآوری اطلاعات در خصوص تبیین ادبیات پژوهش، از روش کتابخانه‌ای با استفاده از پایان‌نامه‌ها، مقالات داخلی و خارجی و منابع اینترنتی معتبر و برای دستیابی به داده‌های موردنظر برای پردازش فرضیات پژوهش، از اطلاعات

موجود در نرم افزار ره آورد نوین و بررسی صورت های مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران با مراجعه به سایت رسمی بورس اوراق بهادار تهران<sup>۱۰</sup> و سایت کدال<sup>۱۱</sup> استفاده شده است.

### ۲-۵ روش تجزیه و تحلیل داده ها

تجزیه و تحلیل داده ها در دو بخش آمار توصیفی و استنباطی انجام می شود در بخش آمار توصیفی از شاخص های مرکزی میانگین و میانه و شاخص پراکندگی انحراف معیار استفاده خواهد شد؛ و در بخش آمار استنباطی از رگرسیون چند متغیره با استفاده از داده های ترکیبی استفاده می شود. انگیزه اصلی در ترکیب داده های مقطعی و سری زمانی، فراهم کردن استنباط و پیش بینی کاراتر می باشد. برای تحلیل داده های ترکیبی دو روش وجود دارد. بدین گونه که یا می بایست داده های شرکت های مختلف طی فصول مختلف همگن در نظر گرفته شوند که در این حالت داده ها با هم تلفیق<sup>۱۲</sup> می شوند یا این که داده ها به صورت تابلویی مورد استفاده قرار گیرند. برای تعیین نوع روش به کارگیری داده های ترکیبی، از آزمون F لیمر استفاده می شود. اگر نتیجه آزمون F لیمر نشان دهد که ضرایب اثر مقطعی و اثر زمانی معنی دار نیست می توان تمام داده ها را با یکدیگر ترکیب کرد و به وسیله یک رگرسیون کلاسیک، تخمین پارامترها را انجام داد. در غیر این صورت، داده ها را باید به صورت تابلویی در نظر گرفت. برای تعیین نوع مدل داده های ترکیبی (مدل اثرات ثابت یا مدل اثرات تصادفی) از آزمون ها سمن استفاده می شود. بدین صورت که اگر بین جزء خطا و متغیر مستقل همبستگی وجود نداشته باشد، مدل اثرات تصادفی مناسب است در صورتی که بین آن دو همبستگی وجود داشته باشد، مدل اثرات ثابت مناسب به نظر می رسد. برای تعیین معنادار بودن مدل رگرسیون و پارامترهای حاصل از تخمین مدل رگرسیون، به ترتیب از آماره های F و T استفاده می شود. همچنین برای تجزیه و تحلیل داده ها و استخراج نتایج پژوهش، از نرم افزارهای Excel و SPSS24 و EVIEWS9 استفاده می گردد.

### ۳-۵ روش نمونه گیری و جامعه آماری

جامعه عبارت است از گروه یا طبقه ای از افراد، اشیاء، متغیرها، مفاهیم یا پدیده ها که حداقل در یک ویژگی، مشترک باشند. در برخی موارد، کل اعضای جامعه، مورد مطالعه قرار می گیرند که به آن سرشماری گویند. با این حال، در بسیاری موارد، کمبود نیروی انسانی لازم، وقت و هزینه های مالی، اجازه مطالعه کل جامعه را نمی دهد. روش معمول در چنین مواردی این است که نمونه ای از جامعه انتخاب شود. نمونه، بخش کوچکی از جامعه است که معرف کل جامعه فرض می شود. نکته مهم در این تعریف، معرف بودن است. نتایج نمونه ای را که معرف جامعه نباشد، نمی توان به جامعه تعمیم داد. در نمونه، بخشی از جامعه مورد سنجش یا آزمون قرار می گیرد. اگر نمونه با روش درست انتخاب شود و معرف جامعه باشد، نتایج حاصل از آن را می توان به کل جامعه تعمیم داد. با این وجود، این تعمیم باید با احتیاط صورت گیرد، چراکه در تمام روش های نمونه گیری، خطایی اجتناب ناپذیر وجود دارد. به لحاظ نظری وقتی که کل مطالعه قرار می گیرد، تنها خطای اندازه گیری (ناهمسانی که نتیجه ابزار مورد جامعه مورد استفاده است) و تفاوت های فردی پاسخگویان وجود دارد. جامعه آماری این پژوهش را شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی دوره زمانی ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۵ تشکیل می دهند. همچنین از آنجا که دسترسی به تمام نمونه های پژوهش امکان پذیر نیست؛ در پژوهش حاضر برای تعیین نمونه آماری، از روش حذف سیستماتیک استفاده شده است. بدین منظور آن دسته از شرکت های جامعه آماری که شرایط زیر را دارا باشند به عنوان نمونه آماری انتخاب و مابقی حذف می شوند. در تحقیق حاضر معیارهای زیر در نظر گرفته شده و در صورتی که یک شرکت کلیه معیارها را احراز کرده باشد به عنوان یکی از شرکت های نمونه انتخاب شده است.

1. WWW.TSETMC.IR
2. WWW.CODAL.IR
3. Pooling

## بررسی رابطه بین اندازه هیئت‌مدیره، دوگانگی وظایف مدیرعامل و ساختار مالکیت با افشای اطلاعات -----

- ۱) قبل از سال ۱۳۹۰ در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته باشند؛
  - ۲) به لحاظ افزایش قابلیت مقایسه، دوره مالی آن‌ها منتهی به اسفندماه بوده و طی سال‌های مذکور دوره مالی خود را تغییر نداده باشد.
  - ۳) به دلیل ماهیت خاص فعالیت جزو شرکت‌های فعال در صنعت واسطه‌گری مالی نباشند؛ و
  - ۴) اطلاعات مربوط به صورت‌های مالی آن‌ها برای دوره موردبررسی در دسترس باشد.
- در نهایت از بین شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران در مجموع ۵۲ شرکت به‌عنوان نمونه آماری پژوهش انتخاب شده است

### ۴-۵. مدل آماری پژوهش

پژوهشگر در تحقیق خود به دنبال شناسایی متغیرها و چگونگی رابطه آن‌ها با یکدیگر است. محقق بر اساس بررسی‌های اولیه و نیز مطالعه ادبیات تحقیق اقدام به تعیین متغیرهای مورد مطالعه کرده، آن‌ها را فهرست می‌نماید و در قالب یک مدل تجزیه‌ای و تفکیکی تدوین می‌کند تا بدین‌وسیله چهارچوب نظری انجام تحقیق خود را طراحی نماید، این مدل‌ها منعکس‌کننده هدف تحقیق بوده، مبین موضوعات، زوایا و ابعادی از مسئله هستند که باید مورد مطالعه قرار گیرد (حافظ نیا، ۱۳۹۲، ۱۲۲). در این پژوهش برای تخمین فرضیه‌های آماری زیر بر اساس تحقیق آلباش و همکاران (۲۰۱۸) استفاده می‌نماییم.

$$DL = \beta_0 + \beta_1 Boards_{it} + \beta_2 DualP_{it} + \beta_3 InstOwn_{it} + \beta_4 FS_{it} + \beta_5 FA_{it} + \beta_6 Gearing_{it} + \beta_7 ROE_{it} + \beta_8 Liq_{it} + \beta_9 AudTyp_{it} + \varepsilon_{it}$$

Boards: اندازه هیئت‌مدیره؛	DL: افشای اطلاعات؛
InstOwn: مالکیت نهادی؛	DualP: دوگانگی وظایف مدیرعامل؛
FA: عمر شرکت؛	FS: اندازه شرکت؛
ROE: سودآوری؛	Gearing: نسبت بدهی به حقوق صاحبان سهام؛
AudTyp: نوع حسابرسی.	Liq: نقدینگی؛ و

### ۵-۵. متغیرهای پژوهش

**متغیر وابسته:** متغیر وابسته متغیری است که پژوهشگر به آن علاقه‌مند است و برعکس متغیر مستقل در اختیار محقق نیست و نمی‌تواند در آن تصرف یا دست‌کاری به عمل آورد. در تعریف آن باید گفت متغیری است که از متغیر مستقل تأثیر می‌پذیرد و بر اثر تغییرات آن تغییر می‌کند و هدف محقق تشریح یا پیش‌بینی تغییرپذیری در آن است.

– **افشای اطلاعات:** برای سنجش این متغیر از امتیازهای تعلق گرفته به هر شرکت که توسط سازمان بورس و اوراق بهادار تهران و از طریق اطلاعیه کیفیت افشا و اطلاع‌رسانی مناسب منتشر می‌شود، استفاده شده است امتیازهای کیفیت افشای شرکت‌های پذیرفته شده برای دوره‌های ۱۲، ۹، ۶، ۳ ماهه محاسبه و توسط سازمان بورس و اوراق بهادار منتشر می‌شود. این امتیازها، ارزیابی بورس درباره میزان آگاهی بخشی افشای شرکتی را منعکس می‌نماید. یکی از عمده‌ترین مزیت استفاده از این معیار این می‌باشد که امتیازهای کیفیت افشای شرکت‌ها توسط سازمان بورس و اوراق بهادار تهران و بر اساس شاخص‌های دقیق و عینی از قبیل زمان ارائه اطلاعات مربوط و تفاوت پیش‌بینی‌ها با نتایج واقعی محاسبه شده است؛ بنابراین، معیار مورد استفاده از عینیت و قابلیت اتکای کافی برخوردار است.

**متغیرهای مستقل:** متغیر مستقل متغیری است که از طریق آن متغیر وابسته تبیین و پیش‌بینی می‌شود، این متغیر توسط پژوهشگر اندازه‌گیری، دست‌کاری یا انتخاب می‌شود تا تأثیر رابطه‌ای آن با متغیر دیگر اندازه‌گیری شود. در واقع متغیر مستقل به‌گونه‌ای مثبت یا منفی بر متغیر وابسته اثر می‌گذارد یعنی هرگونه افزایش یا کاهش در متغیر مستقل می‌تواند موجب افزایش

## ----- فصلنامه مطالعات تطبیقی در مدیریت مالی و حسابداری، سال اول، شماره دوم

یا کاهش در متغیر وابسته شود پس دلیل تغییر در متغیر وابسته را باید در متغیر مستقل جست‌وجو کرد. در یک پژوهش غیرآزمایشی متغیر مستقل به‌وسیله محقق دست‌کاری نمی‌شود ولی متغیری است که از پیش وجود دارد و فرض شده است که بر متغیر وابسته اثر دارد.

- **اندازه هیئت‌مدیره:** در این تحقیق از تعداد اعضای هیئت‌مدیره به‌عنوان اندازه هیئت‌مدیره استفاده می‌نماییم.
- **دوگانگی وظایف مدیرعامل:** متغیر دووجهی است، بدین‌صورت که اگر مدیرعامل شرکت به‌عنوان رئیس و یا نائب رئیس هیئت‌مدیره باشد عدد یک در غیر این صورت عدد صفر را اختیار می‌کند.
- **مالکیت نهادی:** مالکیت نهادی عبارت است از تعداد سهام در دست سهامداران نهادی به‌کل سهام منتشره شرکت.
- **متغیرهای کنترلی:** متغیر کیفی یا کمی است که جهت یا میزان رابطه میان متغیرهای مستقل و وابسته را تحت تأثیر قرار می‌دهد. متغیر تعدیل‌کننده را می‌توان متغیر مستقل دوم نیز منظور داشت. با عبارت دیگر متغیر کنترلی، یک متغیر ثانوی است که از نوع متغیر مستقل است و محقق میل دارد آن را کنترل و دست‌کاری کند؛ تا مشخص شود آیا این متغیر، رابطه متغیر مستقل و وابسته را تحت تأثیر قرار می‌دهد یا خیر.
- **اندازه شرکت:** اندازه شرکت عبارت است از لگاریتم طبیعی کل فروش‌های شرکت.
- **عمر شرکت:** عمر شرکت عبارت است از میزان سالهایی که شرکت از ابتدا تأسیس شده است.
- **نسبت بدهی به حقوق صاحبان سهام:** نسبت کل بدهی به کل حقوق صاحبان سهام شرکت.
- **سودآوری:** عبارت است از نسبت سود خالص به کل حقوق صاحبان سهام شرکت.
- **نقدینگی:** در این تحقیق از نسبت دارایی جاری به بدهی جاری به‌عنوان مبنایی برای اندازه‌گیری نقدینگی استفاده می‌کنیم.
- **نوع حسابرسی:** اگر شرکت توسط سازمان حسابرسی مورد رسیدگی قرار گرفته باشد، عدد ۱ و در غیر این صورت عدد صفر را اختیار می‌کند.

## ۶. یافته‌های پژوهش

### ۶-۱. آمار توصیفی

به‌طور کلی، روش‌هایی را که به‌وسیله آن‌ها می‌توان اطلاعات جمع‌آوری‌شده را پردازش کرده و خلاصه نمود، آمار توصیفی می‌نامند. این نوع آمار صرفاً به توصیف جامعه یا نمونه می‌پردازد و هدف از آن محاسبه پارامترهای جامعه یا نمونه تحقیق است (آذر و مؤمنی، ۱۳۸۹، ۸).

در بخش آمار توصیفی، تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از شاخص‌های مرکزی هم چون میانگین و میانه و شاخص‌های پراکندگی انحراف معیار، چولگی و کشیدگی انجام پذیرفته است. در این ارتباط میانگین، اصلی‌ترین شاخص مرکزی بوده و متوسط داده‌ها را نشان می‌دهد، به‌طوری‌که اگر داده‌ها بر روی یک محور به صورت منظم ردیف شوند، مقدار میانگین دقیقاً نقطه تعادل یا مرکز ثقل توزیع قرار می‌گیرد. انحراف معیار از پارامترهای پراکندگی بوده و میزان پراکندگی داده‌ها را نشان می‌دهد. چولگی نیز از پارامترهای تعیین انحراف از قرینگی بوده و شاخص تقارن داده‌ها است. در صورتی که جامعه از توزیع متقارن برخوردار باشد، ضریب چولگی مساوی صفر، در صورتی که جامعه چوله به چپ باشد، ضریب چولگی منفی و در صورتی که دارای چوله به راست باشد، ضریب چولگی مثبت خواهد بود. کشیدگی نیز شاخص سنجش پراکندگی جامعه نسبت به توزیع نرمال می‌باشد (مؤمنی و قیومی، ۱۳۹۰).

خلاصه وضعیت آمار توصیفی مربوط به متغیرهای مدل پس از غربال‌گری و حذف داده‌های پرت به کمک نرم‌افزار EVIEWS9 در جدول (۱) ارائه شده است.

بررسی رابطه بین اندازه هیئت مدیره، دوگانگی وظایف مدیرعامل و ساختار مالکیت با افشای اطلاعات -----

جدول (۱) آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

اندازه شرکت	مالکیت نهادی	دوگانگی وظایف مدیر عامل	اندازه هیئت مدیره	افشای اطلاعات	
۱۴۰۴۹۴۲	۶۸۶۰۷۶۴	۰۶۳۱۴۱	۵۰۶۰۸۹۷	۶۳۵۸۳۲۷	میانگین
۱۳۷۸۹۲۶	۷۶۶۱۵	۱	۵	۷۶۱۴۲۶۳	میانه
۱۹۳۶۷۸۹	۹۹۱۹	۱	۷	۹۹۹۰۶۰۵	حداکثر
۱۰۳۳۴۲	۰۰۰۰۰۰	۰۰۰۰۰۰	۴	۰۰۳۵۹۱۷	حداقل
۱۶۱۳۸۰۳	۲۶۰۱۸۴	۰۴۸۳۱۹۷	۰۴۱۶۰۸۷	۳۲۳۷۲۸۹	انحراف معیار
۰۹۷۲۶۸۶	-۱۳۳۰۷۴۵	-۰۵۴۴۷۹۳	۳۶۲۵۴۸۹	-۱۰۲۳۸۷۷	چولگی
۴۱۰۰۹۵۵	۳۹۳۶۷۳۱	۱۲۹۶۸	۱۹۱۶۱۳	۲۶۷۰۶۷	کشیدگی
۳۱۲	۳۱۲	۳۱۲	۳۱۲	۳۱۲	تعداد

ادامه جدول (۱) آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

نوع حسابرسی	نقدینگی	سودآوری	نسبت بدهی به حقوق صاحبان سهام	عمر شرکت	
۰۱۸۲۶۹۲	۱۳۵۱۳۳۴	۰۲۶۳۸۸۷	۱۹۵۷۲۷۳	۱۷۰۹۶۱۵	میانگین
۰۰۰۰۰۰	۱۲۳۳۲۵۴	۰۲۶۷۰۹۸	۱۴۴۹۵۰۳	۱۵	میانه
۱	۴۴۴۲۲۷۸	۰۸۲۳۷۰۸	۱۴۵۰۱۸۸	۴۲	حداکثر
۰۰۰۰۰۰	۰۲۷۰۹۸۵	-۰۸۸۴۳۶۳	۰۱۷۱۵۱۶	۴	حداقل
۰۳۸۷۰۳۵	۰۶۴۲۵۶۵	۰۲۱۶۸۹۹	۱۸۲۱۵۶۷	۸۹۱۹۹۹۴	انحراف معیار
۱۶۴۲۳۲	۱۵۸۴۵۶۵	-۰۷۹۵۲۱۴	۳۲۰۲۵۷۵	۱۲۰۰۲۴	چولگی
۳۶۹۷۲۱۴	۶۹۱۶۵۶۱	۵۹۸۳۳۷	۱۷۵۸۸۱۵	۳۸۰۶۲۸	کشیدگی
۳۱۲	۳۱۲	۳۱۲	۳۱۲	۳۱۲	تعداد

با توجه به جدول (۱) برای متغیر افشای اطلاعات میانگین برابر با ۶۳/۵۸۳۲۷ بوده و میانه متغیر برابر با ۷۶/۱۴۲۶۳ و انحراف معیار ۳۲/۳۷۲۸۹ می باشد. بررسی میزان چولگی و کشیدگی این متغیر که بایستی به ترتیب ۰ و ۳ باشد تا متغیر دارای توزیع نرمال باشد، بنابراین نشان می دهد که این متغیر دارای توزیع نرمال نیست.

با توجه به جدول (۱) برای متغیر اندازه هیئت مدیره میانگین برابر با ۵/۰۶۰۸۹۷ بوده و میانه متغیر برابر با ۵ و انحراف معیار ۰/۴۱۶۰۸۷ می باشد. بررسی میزان چولگی و کشیدگی این متغیر که بایستی به ترتیب ۰ و ۳ باشد تا متغیر دارای توزیع نرمال باشد، بنابراین نشان می دهد که این متغیر دارای توزیع نرمال نیست.

با توجه به جدول (۱) برای متغیر دوگانگی وظایف مدیر عامل میانگین برابر با ۰/۶۳۱۴۱ بوده و میانه متغیر برابر با ۱ و انحراف معیار ۰/۴۸۳۱۹۷ می باشد. بررسی میزان چولگی و کشیدگی این متغیر که بایستی به ترتیب ۰ و ۳ باشد تا متغیر دارای توزیع نرمال باشد، بنابراین نشان می دهد که این متغیر دارای توزیع نرمال نیست.



با توجه به جدول (۱) برای متغیر مالکیت نهادی میانگین برابر با  $۶۸/۶۰۷۶۴$  بوده و میانه متغیر برابر با  $۷۶/۶۱۵$  و انحراف معیار  $۲۶/۰۱۸۴$  می‌باشد. بررسی میزان چولگی و کشیدگی این متغیر که بایستی به ترتیب  $۰$  و  $۳$  باشد تا متغیر دارای توزیع نرمال باشد، بنابراین نشان می‌دهد که این متغیر دارای توزیع نرمال نیست.

با توجه به جدول (۱) برای متغیر اندازه شرکت میانگین برابر با  $۱۴/۰۴۹۴۲$  بوده و میانه متغیر برابر با  $۱۳/۷۸۹۲۶$  و انحراف معیار  $۱/۶۱۳۸۰۳$  می‌باشد. بررسی میزان چولگی و کشیدگی این متغیر که بایستی به ترتیب  $۰$  و  $۳$  باشد تا متغیر دارای توزیع نرمال باشد، بنابراین نشان می‌دهد که این متغیر دارای توزیع نرمال نیست.

با توجه به جدول (۱) برای متغیر عمر شرکت میانگین برابر با  $۱۷/۰۹۶۵۱$  بوده و میانه متغیر برابر با  $۱۵$  و انحراف معیار  $۸/۹۱۹۹۹۴$  می‌باشد. بررسی میزان چولگی و کشیدگی این متغیر که بایستی به ترتیب  $۰$  و  $۳$  باشد تا متغیر دارای توزیع نرمال باشد، بنابراین نشان می‌دهد که این متغیر دارای توزیع نرمال نیست.

با توجه به جدول (۱) برای متغیر نسبت بدهی به حقوق صاحبان سهام میانگین برابر با  $۱/۹۵۷۲۷۳$  بوده و میانه متغیر برابر با  $۱/۴۴۹۵۰۳$  و انحراف معیار  $۱/۸۲۱۵۶۷$  می‌باشد. بررسی میزان چولگی و کشیدگی این متغیر که بایستی به ترتیب  $۰$  و  $۳$  باشد تا متغیر دارای توزیع نرمال باشد، بنابراین نشان می‌دهد که این متغیر دارای توزیع نرمال نیست.

با توجه به جدول (۱) برای متغیر سودآوری میانگین برابر با  $۰/۲۶۳۸۸۷$  بوده و میانه متغیر برابر با  $۰/۲۶۷۰۹۸$  و انحراف معیار  $۰/۲۱۶۸۹۹$  می‌باشد. بررسی میزان چولگی و کشیدگی این متغیر که بایستی به ترتیب  $۰$  و  $۳$  باشد تا متغیر دارای توزیع نرمال باشد، بنابراین نشان می‌دهد که این متغیر دارای توزیع نرمال نیست.

با توجه به جدول (۱) برای متغیر نقدینگی میانگین برابر با  $۱/۳۵۱۳۳۴$  بوده و میانه متغیر برابر با  $۱/۲۳۳۲۵۴$  و انحراف معیار  $۰/۶۴۲۵۶۵$  می‌باشد. بررسی میزان چولگی و کشیدگی این متغیر که بایستی به ترتیب  $۰$  و  $۳$  باشد تا متغیر دارای توزیع نرمال باشد، بنابراین نشان می‌دهد که این متغیر دارای توزیع نرمال نیست.

با توجه به جدول (۱) برای متغیر نوع حسابرسی میانگین برابر با  $۰/۱۸۲۶۹۲$  بوده و میانه متغیر برابر با  $۰$  و انحراف معیار  $۰/۳۸۷۰۳۵$  می‌باشد. بررسی میزان چولگی و کشیدگی این متغیر که بایستی به ترتیب  $۰$  و  $۳$  باشد تا متغیر دارای توزیع نرمال باشد، بنابراین نشان می‌دهد که این متغیر دارای توزیع نرمال نیست.

## ۲-۶. آزمون نرمال بودن متغیر وابسته

مفهوم توزیع نرمال در مورد داده‌های پارامتری صدق می‌کند (نه داده‌های نا پارامتری). آزمون نرمال بودن، با ایجاد یک نمودار احتمال نرمال بودن، به آزمون این فرض می‌پردازد که آیا مشاهدات پژوهش از توزیع نرمال تبعیت می‌کنند یا خیر. بسیاری از مشخصه‌های انسانی مانند هوش، نگرش‌ها و شخصیت در جمعیت (جامعه) دارای توزیع نسبتاً نرمال هستند. البته توزیع نرمال به معنای توزیع استاندارد یا مطلوب نیست. نرمال بودن، اساسی‌ترین پیش‌فرض تحلیل چند متغیره است. اگر این فرض برقرار نباشد، برخی آزمون‌های آماری مشخص، غیر معتبر بوده و قابل استفاده نیستند. اهمیت آشنایی و سنجش نرمال بودن توزیع داده‌ها در این است که برخی از روش‌های آماری مانند همبستگی پیرسون، آزمون‌های  $t$  و آزمون تحلیل واریانس بر فرض نرمال بودن توزیع داده‌ها (در جامعه) استوارند. همچنین برآورد پارامتر جمعیت نیز با اتکا به نرمال بودن توزیع متغیر در جمعیت صورت می‌گیرد. در این مطالعه به منظور تخمین پارامترهای مدل از روش رگرسیون حداقل مربعات معمولی استفاده می‌گردد و این روش بر این فرض استوار است که متغیر وابسته تحقیق دارای توزیع نرمال باشند. توزیع غیرنرمال متغیر وابسته منجر به تخطی از مفروضات رگرسیون برای تخمین پارامترها می‌شود، لذا لازم است نرمال بودن توزیع متغیر وابسته تحقیق مورد آزمون قرار گیرد. در این مطالعه این موضوع از طریق آماره جارکیو- برا<sup>۱</sup> بررسی می‌شود. فرض صفر و فرض مقابل در این آزمون به صورت زیر می‌باشد:

---

1. JARQUE - BERA

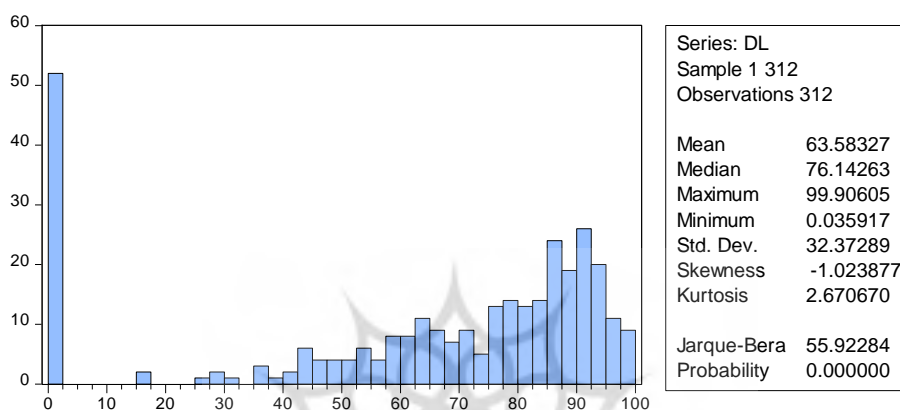
بررسی رابطه بین اندازه هیئت‌مدیره، دوگانگی وظایف مدیرعامل و ساختار مالکیت با افشای اطلاعات -----

$$\begin{cases} H_0 : Z = N(1,0) \\ H_1 : Z \neq N(1,0) \end{cases}$$

اگر سطح اهمیت آماره این آزمون بیشتر از ۰/۰۵ باشد، فرضیه  $H_0$  مبنی بر نرمال بودن توزیع متغیر پذیرفته می‌شود. نتایج آزمون جارکیو - برا برای متغیر سرمایه‌گذاری در جدول (۲) و نمودار (۱) ارائه شده است.

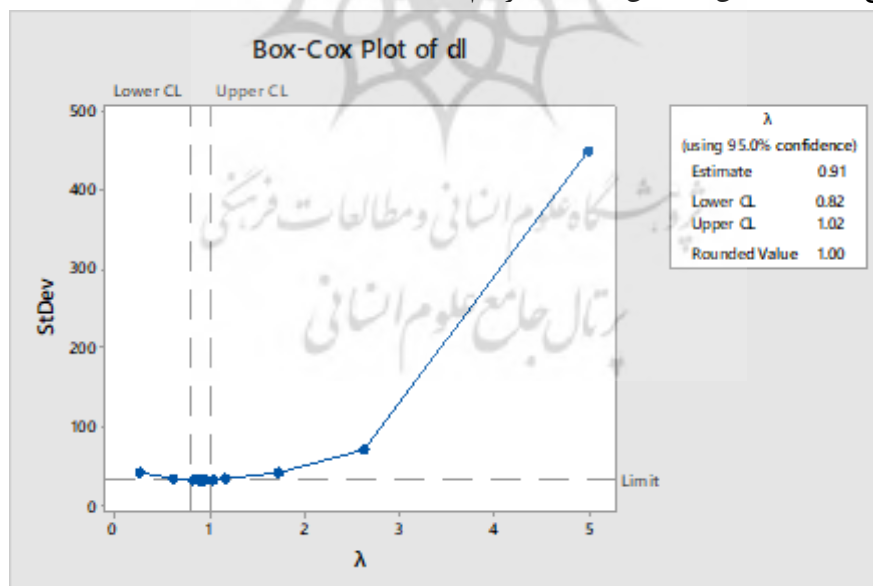
جدول (۲) آزمون جارکیو برا

افشای اطلاعات	
۵۵ ۹۲۲۸۴	آزمون جارکیو برا
۰ . . . . .	سطح احتمال



نمودار (۱) آزمون جارکیو برا

از آنجاکه سطح اهمیت آزمون جارکیو برا کمتر از ۰.۵٪ می‌باشد، لذا متغیر وابسته نرمال نیست؛ در این تحقیق جهت نرمال‌سازی از تابع تبدیلات باکس - کاکس<sup>۱</sup> استفاده کردیم.



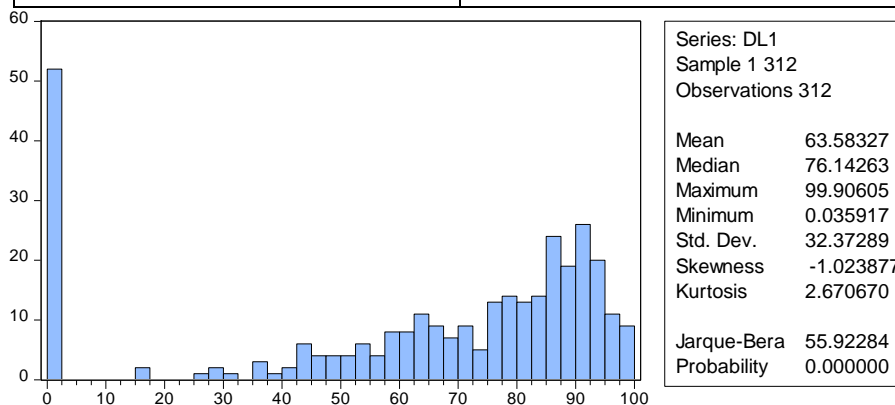
نمودار (۲) تبدیلات باکس - کاکس

جدول (۳) و نمودار (۲) و نمودار (۳) حاصل از تبدیلات باکس - کاکس نشان می‌دهد متغیر وابسته ما نرمال نشدند؛ که نتایج حاصل از آزمون جارکیو برا بعد از فرایند نرمال‌سازی نیز همین مطلب را تأیید می‌کند.

1. Box-Cox Transformations

جدول (۳) آزمون جاریو برا بعد از فرایند نرمال سازی

افشای اطلاعات	
۵۵ ۹۲۲۸۴	آزمون جاریو برا
۰ ۰۰۰۰۰	سطح احتمال



نمودار (۳) آزمون جاریو برا بعد از فرایند نرمال سازی

لذا در این تحقیق به قاعده حد مرکزی اکتفا می‌نماییم. قضیه حد مرکزی بیانگر این است که در صورتی که متغیر تصادفی  $Y = X_1 + X_2 + \dots + X_n$  باشد و هر یک از  $X_i$  ها متغیرهای تصادفی مستقل تابع توزیع‌های مختلف با میانگین  $\mu_i$  و واریانس‌های  $\sigma_i^2$  داشته باشد و  $n \geq 30$  باشد آنگاه متغیر تصادفی  $Y$  دارای توزیع نرمال می‌باشد.

### ۳-۶. ضریب همبستگی پیرسون

ضریب همبستگی پیرسون که به نام‌های ضریب همبستگی گشتاوری و یا ضریب همبستگی مرتبه صفر نیز نامیده می‌شود، توسط سرکارل پیرسون معرفی شده است. این ضریب به منظور تعیین میزان رابطه، نوع و جهت رابطه بین دو متغیر فاصله‌ای یا نسبی و یا یک متغیر فاصله‌ای و یک متغیر نسبی به کار برده می‌شود. چندین روش محاسباتی معادل می‌توان برای محاسبه این ضریب تعریف نمود. ضریب همبستگی ابزاری آماری برای تعیین نوع و درجه رابطه یک متغیر کمی با متغیر کمی دیگر است. ضریب همبستگی، یکی از معیارهای مورد استفاده در تعیین همبستگی دو متغیر است. در این آزمون:

۱. اگر سطح احتمال کمتر از ۰/۰۵ باشد رابطه وجود دارد در غیر این صورت خیر؛

۲. ضریب همبستگی شدت رابطه را نشان می‌دهد:

- این ضریب بین ۱ تا -۱ است

- در صورت عدم وجود رابطه بین دو متغیر، برابر صفر است

- اگر این ضریب بین ۰ و -۱ باشد رابطه معکوسی وجود دارد؛

- اگر این ضریب بین ۰ و ۱ باشد رابطه مستقیمی وجود دارد.

جدول (۴) ضریب همبستگی پیرسون

نوع حسابرسی	نقدینگی	سودآوری	نسبت بدهی به حقوق صاحبان سهام	عمر شرکت	اندازه شرکت	مالکیت نهادی	دوگانگی وظایف مدیر عامل	اندازه هیئت مدیره	افشای اطلاعات
افشای اطلاعات								۱	ضریب همبستگی
								-----	سطح احتمال
اندازه هیئت مدیره								۱	ضریب همبستگی
								-----	سطح احتمال
								۰ ۵۵۳۳۳	
								۰ ۳۳	

بررسی رابطه بین اندازه هیئت مدیره، دوگانگی وظایف مدیرعامل و ساختار مالکیت با افشای اطلاعات -----

ادامه جدول (۴) ضریب همبستگی پیرسون

نوع حسابرسی	نقدینگی	سودآوری	نسبت بدهی به حقوق صاحبان سهام	عمر شرکت	اندازه شرکت	مالکیت نهادی	دوگانگی وظایف مدیر عامل	اندازه هیئت مدیره	افشای اطلاعات
دوگانگی وظایف مدیر عامل							۱	۰۰۲۲۰۳۷	۰۰۸۹۳۵۲
مالکیت نهادی						۱	۰۰۱۵۶۷۳	۰۰۶۹۵۵۲	۰۱۵۶۳۵۹
اندازه شرکت					۱	۰۰۲۶۶۸۵۱	۰۱۶۰۶۲۸	۰۱۰۹۰۳۵	۰۱۲۸۴۷۴
عمر شرکت				۱	۰۰۱۲۵۱۲	۰۰۳۳۴۰۲۴	۰۰۰۸۱۶۳	۰۰۰۸۰۴۲	۰۱۷۲۴۴۸
نسبت بدهی به حقوق صاحبان سهام			۱	۰۰۱۲۳۹۴۷	۰۰۲۹۰۲۰۵	۰۰۲۱۳۲۸	۰۰۳۷۲۳۶	۰۰۳۰۰۶۲	۰۰۲۱۱۶۰۸
سودآوری		۱	۰۰۳۸۶۷۹	۰۰۱۵۹۹۶۱	۰۰۱۴۸۲۹	۰۰۳۰۱۳۷۱	۰۰۱۴۷۱۷	۰۰۰۵۸۸۵	۰۰۲۷۵۳۱۹
نقدینگی	۱	۰۰۱۹۵۵۷۸	۰۰۴۱۴۹۱۸	۰۰۴۷۴۵۶	۰۰۲۵۸۹۶۱	۰۰۱۶۱۷۱۲	۰۰۰۹۵۶۳	۰۰۳۳۲۲۷	۰۱۲۰۶۳۷
نوع حسابرسی	۱	۰۰۱۵۰۵۷۹	۰۰۰۷۷۴۷۱	۰۰۳۵۱۰۰۷	۰۰۲۱۵۶۳۱	۰۰۲۵۸۵۸۲	۰۰۱۰۰۰۰۲	۰۰۱۰۹۲۴۱	۰۰۱۲۲۵۲۶
		۰۰۰۰۷۷	۰۰۱۷۲۳	۰۰۰۰۰۰	۰۰۰۰۰۱	۰۰۰۰۰۰	۰۰۰۷۷۸	۰۰۰۹۹۷۷	۰۰۰۳۰۵

#### ۴-۶. آزمون مانایی

لازم است که قبل از تخمین مدل، مانایی متغیرهای آن مورد بررسی قرار بگیرد. یک متغیر، وقتی ماناست که میانگین، واریانس و کوواریانس آن در طول زمان ثابت باقی بماند. به طور کلی اگر مبدأ زمانی یک متغیر، تغییر کند و میانگین و واریانس و کوواریانس تغییری نکند، در آن صورت متغیر مانا است و در غیر این صورت متغیر، نا مانا خواهد بود. فرضیه‌های مربوط به مانایی متغیرها به صورت زیر می‌باشد:

$$\begin{cases} H_0: \text{متغیر نا مانا است} \\ H_1: \text{متغیر ماناست} \end{cases}$$

مانایی متغیرها در سه حالت در سطح، روی تفاضل اول و روی تفاضل دوم می‌تواند بررسی شود. متغیرهایی که احتمال حاصل از آزمون آن‌ها در سطح کمتر از ۵٪ می‌باشد فرضیه صفر در مورد آن رد شده و آن متغیر در سطح ماناست در صورتی که بیشتر از ۵٪ باشد، نا مانا است. نتایج آزمون مانایی در جدول (۹) درج گردیده است. بر اساس آزمون «آزمون فلیپس و پرون» چون مقدار p-value کمتر از ۵٪ بوده است، همه متغیرهای مستقل، وابسته و کنترلی در سطح پایا بوده‌اند پایایی بدین معنی است که میانگین و واریانس متغیرهای پژوهش در طول زمان و کوواریانس متغیرها بین سال‌های مختلف ثابت بوده است.

جدول (۵) آزمون مانایی

تفسیر	لوین، لین و چو		متغیرها
	سطح احتمال	آماره آزمون	
مانا	۰۰۰۰۰	-۲۵ ۷۸۹۲	افشای اطلاعات
مانا	۰۰۰۰۰	-۱۳ ۷۱۶۹	اندازه هیئت مدیره
مانا	۰۰۰۰۰	-۸ ۷۱۳۰۲	دوگانگی وظایف مدیر عامل
مانا	۰۰۰۰۰	-۲۲ ۹۵۲۴	مالکیت نهادی

ادامه جدول (۵) آزمون مانایی

تفسیر	لوین، لین و چو		متغیرها
	سطح احتمال	آماره آزمون	
مانا	۰ . . . . .	-۱۵ ۰۰۲۲	اندازه شرکت
مانا	۰ . . . . .	-۱۸ ۲۵۱۵	عمر شرکت
مانا	۰ . . . . .	-۱۷ ۸۶۸۹	نسبت بدهی به حقوق صاحبان سهام
مانا	۰ . . . . .	-۱۸ ۵۱۶۸	سودآوری
مانا	۰ . . . . .	-۶۰ ۳۷۲	نقدینگی
مانا	۰ . . . . .	-۹ ۱۷۰۵۱	نوع حسابرسی

۵-۶. آزمون بوروش پاگان

یکی از فرض رگرسیون خطی این است که، تمامی جملات باقیمانده دارای واریانس برابر باشند. در عمل ممکن است این فرض چندان صادق نبوده و به دلایل مختلفی از قبیل: شکل نادرست تابع مدل، وجود نقاط پرت، شکست ساختاری در جامعه آماری، و ... شاهد پدیده ناهمسانی واریانس باشیم. برای بررسی این مشکل آزمون‌های مختلفی توسط اقتصاددانان معرفی شده است. در این مطالعه فرض همسانی واریانس باقیمانده‌ها از طریق آزمون بوروش-پاگان-گودفری<sup>۱</sup> مورد بررسی قرار گرفت. که نتایج آن در جدول (۶) نشان می‌دهد که فرضیه صفر مبنی بر عدم وجود همسانی واریانس در مدل پژوهش تأیید می‌شود. بنابراین، به منظور تخمین مدل پژوهش از رگرسیون حداقل مربعات معمولی (OLS) استفاده می‌کنیم.

جدول (۶) آزمون بوروش پاگان

سطح احتمال	آماره آزمون	آزمون
۰ . ۰۳۴	۱ ۸۹۹۵۳۵	آزمون بوروش پاگان

۶-۶. آزمون F لیمر و هاسمن

قبل از تخمین مدل‌ها لازم است که روش تخمین (تلفیقی یا تابلویی) مشخص گردد. برای این منظور از آزمون F لیمر استفاده شده است. برای مشاهداتی که احتمال آزمون آن‌ها بیشتر از ۵٪ باشد یا به عبارتی دیگر آماره آزمون آن‌ها کمتر از آماره جدول باشد، از روش تلفیقی استفاده می‌شود و برای مشاهداتی که احتمال آزمون آن‌ها کمتر از ۵٪ است، برای تخمین مدل از روش تابلویی استفاده می‌شود. روش تابلویی خود با استفاده از دو مدل اثرات تصادفی و اثرات ثابت می‌تواند انجام گیرد. برای تعیین اینکه از کدام مدل استفاده شود از آزمون هاسمن استفاده گردیده است. مشاهداتی که احتمال آزمون آن‌ها کمتر از ۵٪ است از مدل اثرات ثابت و مشاهداتی که احتمال آزمون آن‌ها بیشتر از ۵٪ است از مدل اثرات تصادفی برای تخمین مدل استفاده شده است. همانطور که در جدول (۷) منعکس گردیده، احتمال F لیمر مدل پژوهش کمتر از ۵٪ می‌باشد لذا برای تخمین مدل از روش تابلویی استفاده می‌شود. و با توجه به اینکه احتمال آزمون هاسمن مدل پژوهش کمتر از ۵٪ می‌باشد از روش اثرات ثابت برای تخمین این مدل استفاده شده است.

جدول (۷) آزمون F لیمر و هاسمن

تفسیر	سطح احتمال	آماره آزمون	آزمون
روش تابلویی	۰ . . . . .	۱۹ ۵۹۷۴۰۴	F لیمر
روش اثرات تصادفی	۰ . ۰۵۵۴	۲۰ ۶۷۱۹۸	هاسمن

1. Breusch Pagan Godfrey

بررسی رابطه بین اندازه هیئت‌مدیره، دوگانگی وظایف مدیرعامل و ساختار مالکیت با افشای اطلاعات -----

#### ۶-۷. تخمین فرضیه اول پژوهش

هدف از فرضیه اول بررسی رابطه بین اندازه هیئت‌مدیره و سطح افشای اطلاعات می‌باشد که فرضیات  $H_0$  و  $H_1$  آن به شرح زیر است:

$H_0$ : بین اندازه هیئت‌مدیره و سطح افشای اطلاعات رابطه معنی‌داری وجود ندارد.

$H_1$ : بین اندازه هیئت‌مدیره و سطح افشای اطلاعات رابطه معنی‌داری وجود دارد.

این فرضیه به صورت روش تابلویی و روش اثرات تصادفی برآورد می‌شود که نتایج آن به شرح زیر است

جدول (۸) تخمین مدل پژوهش

تفسیر	سطح احتمال	آماره T	خطای استاندارد	ضریب برآوردی	C
مثبت	۰۰۰۰۰	۴۱۵۵۸۰۳	۱۶۲۷۹۳۷	۶۷۶۵۳۸۵	
بی معنی	۰۸۱۴	۰۲۳۵۵۲۹	۲۲۷۱۲۳۴	۰۵۳۴۹۴۱	اندازه هیئت‌مدیره
بی معنی	۰۰۷۸۱	۱۷۶۹۲۳۷	۲۲۰۴۲۸۵	۳۸۹۹۹۰۳	دوگانگی وظایف مدیرعامل
مثبت	۰۰۰۵۲	۲۸۱۶۵۲۶	۰۱۱۸۰۵۶	۰۳۳۲۵۰۹	مالکیت نهادی
معکوس	۰۰۲۸۶	-۲۲۰۲۴۷۸	۰۸۱۳۲۶۹	-۱۷۹۱۲۰۶	اندازه شرکت
بی معنی	۰۸۶	۰۱۷۶۵۹۲	۰۱۲۱۶۷۵	۰۰۲۱۴۸۷	عمر شرکت
معکوس	۰۰۰۰۰	-۴۲۰۷۴۷۶	۰۶۹۶۰۵۲	-۲۹۲۸۶۲۱	نسبت بدهی به حقوق صاحبان سهام
بی معنی	۰۲۲۵۹	۱۲۱۴۰۸۸	۵۴۴۵۱۶۶	۶۶۱۰۹۱۴	سودآوری
بی معنی	۰۷۱۹۷	۰۳۵۹۲۳۹	۱۷۸۸۶۵۱	۰۶۴۲۵۵۳	نقدینگی
بی معنی	۰۱۳۸۲	-۱۴۸۷۲۷۳	۲۸۶۹۸۶۹	-۴۲۶۸۲۷۹	نوع حسابرسی
		۰۸۲۸۹۰۱			ضریب تعیین
		۰۷۸۵۴۳۶			ضریب تعیین تعدیل شده
		۲۰۰۴۷۴			دوربین واتسون
		۱۹۰۷۰۶۹			آماره آزمون
		۰۰۰۰۰۰۰			سطح احتمال

در بررسی معنی‌دار بودن کل مدل با توجه به اینکه مقدار احتمال آماره F از ۰/۰۵ کوچک‌تر می‌باشد (۰/۰۰۰۰) با اطمینان ۹۵٪ معنی‌دار بودن کل مدل تأیید می‌شود. ضریب تعیین مدل نیز گویای آن است که ۷۸/۵۴ درصد از افشای اطلاعات توسط متغیرهای وارد شده در مدل تبیین می‌گردد. همچنین از آنجاکه دوربین واتسون در محدوده (۲/۵-۱/۵) قرار دارد بنابراین با مشکل هم خطی مواجه نیستیم. در بررسی معنی‌داری ضرایب با توجه نتایج ارائه شده در جدول (۸) از آنجایی که سطح احتمال برای متغیر اندازه هیئت‌مدیره بیشتر از ۰/۰۵ می‌باشد (۰/۸۱۴)، در نتیجه وجود رابطه معنی‌داری بین اندازه هیئت‌مدیره و افشای اطلاعات در سطح اطمینان ۹۵ درصد مورد تأیید قرار نمی‌گیرد.

#### ۶-۸. تخمین فرضیه دوم پژوهش

هدف از فرضیه دوم بررسی رابطه بین دوگانگی وظایف مدیرعامل و سطح افشای اطلاعات می‌باشد که فرضیات  $H_0$  و  $H_1$  آن به شرح زیر است:

$H_0$ : بین دوگانگی وظایف مدیرعامل و سطح افشای اطلاعات رابطه معنی‌داری وجود ندارد.

$H_1$  : بین دوگانگی وظایف مدیرعامل و سطح افشای اطلاعات رابطه معنی داری وجود دارد.  
در بررسی معنی دار بودن مدل با توجه به اینکه مقدار احتمال آماره F از ۰/۰۵ کوچک تر می باشد (۰/۰۰۰۰) با اطمینان ۹۵٪ معنی دار بودن کل مدل تأیید می شود. ضریب تعیین مدل نیز گویای آن است که ۷۸/۵۴ درصد از افشای اطلاعات توسط متغیرهای وارد شده در مدل تبیین می گردد. همچنین از آنجا که دوربین واتسون در محدوده (۲/۵-۱/۵) قرار دارد بنابراین با مشکل هم خطی مواجه نیستیم. در بررسی معنی داری ضرایب با توجه نتایج ارائه شده در جدول (۸) از آنجایی که سطح احتمال برای متغیر دوگانگی وظایف مدیرعامل بیشتر از ۰/۰۵ می باشد (۰۰۰۷۸۱)، در نتیجه وجود رابطه معنی داری بین دوگانگی وظایف مدیرعامل و افشای اطلاعات در سطح اطمینان ۹۵ درصد مورد تأیید قرار نمی گیرد.

#### ۹-۶. تخمین فرضیه سوم پژوهش

هدف از فرضیه سوم بررسی رابطه بین مالکیت نهادی و سطح افشای اطلاعات می باشد که فرضیات  $H_0$  و  $H_1$  آن به شرح زیر است:

$H_0$  : بین مالکیت نهادی و سطح افشای اطلاعات رابطه معنی داری وجود ندارد.

$H_1$  : بین مالکیت نهادی و سطح افشای اطلاعات رابطه معنی داری وجود دارد.

در بررسی معنی دار بودن مدل با توجه به اینکه مقدار احتمال آماره F از ۰/۰۵ کوچک تر می باشد (۰/۰۰۰۰) با اطمینان ۹۵٪ معنی دار بودن کل مدل تأیید می شود. ضریب تعیین مدل نیز گویای آن است که ۷۸/۵۴ درصد از افشای اطلاعات توسط متغیرهای وارد شده در مدل تبیین می گردد. همچنین از آنجا که دوربین واتسون در محدوده (۲/۵-۱/۵) قرار دارد بنابراین با مشکل هم خطی مواجه نیستیم. در بررسی معنی داری ضرایب با توجه نتایج ارائه شده در جدول (۸) از آنجایی که سطح احتمال برای متغیر مالکیت نهادی کمتر از ۰/۰۵ می باشد (۰۰۰۰۵۲)، در نتیجه وجود رابطه معنی داری بین مالکیت نهادی و افشای اطلاعات در سطح اطمینان ۹۵ درصد مورد تأیید قرار می گیرد. همچنین از آنجا که ضریب برآوردی متغیر مالکیت نهادی (۰/۳۳۲۵۰۹) است، در نتیجه بین مالکیت نهادی و سطح افشای اطلاعات رابطه معنی دار و مستقیمی وجود دارد.

#### ۷. نتیجه گیری و پیشنهادها

در این پژوهش هدف اصلی این پژوهش بررسی رابطه بین اندازه هیئت مدیره، دوگانگی وظایف مدیرعامل و ساختار مالکیت با افشای اطلاعات در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در طی دوره زمانی ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۵ با انتخاب ۵۲ شرکت به عنوان نمونه آماری است؛ که برای جمع آوری مبنای نظری پژوهش از روش کتابخانه ای و برای جمع آوری اطلاعات آماری از صورت های مالی و یادداشت های همراه آن استفاده شده است. روش تجزیه و تحلیل در این پژوهش روش پانل بوده و جهت تجزیه و تحلیل از نرم افزارهای SPSS24، EVIEWS9 و MINITAB16 استفاده شده است. نتایج حاصل از فرضیه های پژوهش بیانگر این است که:

- در بررسی معنی دار بودن مدل با توجه به اینکه مقدار احتمال آماره F از ۰/۰۵ کوچک تر می باشد (۰/۰۰۰۰) با اطمینان ۹۵٪ معنی دار بودن کل مدل تأیید می شود.
- ضریب تعیین مدل نیز گویای آن است که ۷۸/۵۴ درصد از افشای اطلاعات توسط متغیرهای وارد شده در مدل تبیین می گردد. همچنین از آنجا که دوربین واتسون در محدوده (۲/۵-۱/۵) قرار دارد بنابراین با مشکل هم خطی مواجه نیستیم.
- بر اساس فرضیه اول در بررسی معنی داری ضرایب با توجه نتایج ارائه شده در جدول (۸) از آنجایی که سطح احتمال برای متغیر اندازه هیئت مدیره بیشتر از ۰/۰۵ می باشد (۰/۸۱۴)، در نتیجه وجود رابطه معنی داری بین اندازه هیئت مدیره و افشای اطلاعات در سطح اطمینان ۹۵ درصد مورد تأیید قرار نمی گیرد. نتایج این فرضیه پژوهش با پژوهش آلباش و همکاران (۲۰۱۸) مطابقت ندارد.

## بررسی رابطه بین اندازه هیئت‌مدیره، دوگانگی وظایف مدیرعامل و ساختار مالکیت با افشای اطلاعات -----

- بر اساس فرضیه دوم در بررسی معنی‌داری ضرایب با توجه نتایج ارائه‌شده در جدول (۸) از آنجایی که سطح احتمال برای متغیر دوگانگی وظایف مدیرعامل بیشتر از ۰/۰۵ می‌باشد (۰/۰۷۸۱)، در نتیجه وجود رابطه معنی‌داری بین دوگانگی وظایف مدیرعامل و افشای اطلاعات در سطح اطمینان ۹۵ درصد مورد تأیید قرار نمی‌گیرد. نتایج این فرضیه پژوهش با پژوهش آلباش و همکاران (۲۰۱۸) مطابقت ندارد.
- بر اساس فرضیه سوم در بررسی معنی‌داری ضرایب با توجه نتایج ارائه‌شده در جدول (۸) از آنجایی که سطح احتمال برای متغیر مالکیت نهادی کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد (۰/۰۰۵۲)، در نتیجه وجود رابطه معنی‌داری بین مالکیت نهادی و افشای اطلاعات در سطح اطمینان ۹۵ درصد مورد تأیید قرار می‌گیرد. همچنین از آنجا که ضریب برآوردی متغیر مالکیت نهادی (۰/۳۳۲۵۰۹) است، در نتیجه بین مالکیت نهادی و سطح افشای اطلاعات رابطه معنی‌دار و مستقیمی وجود دارد. نتایج این فرضیه پژوهش با پژوهش آلباش و همکاران (۲۰۱۸) مطابقت دارد.

### ۱-۷. پیشنهادهای پژوهش

#### ۱-۱-۷. پیشنهادی مبتنی بر آزمون فرضیه اول پژوهش

اندازه هیئت‌مدیره نه تنها یک شاخص مهم برای کارایی هیئت‌مدیره است بلکه یک عامل اساسی تأثیرگذار روی کیفیت افشا می‌باشد، از یک طرف توسعه اندازه هیئت‌مدیره تأثیر مثبتی روی کیفیت افشا دارد. یک هیئت‌مدیره بزرگتر بدین معناست که اعضای هیئت‌مدیره از تخصص حرفه‌ای بالاتری برخوردارند که این رفتار حرفه‌ای هیئت‌مدیره را افزایش خواهد داد و باعث بهبود کیفیت افشا می‌شود. از طرف دیگر توسعه اندازه هیئت‌مدیره اثر منفی روی کیفیت افشا دارد. یرماک (۱۹۹۶) استدلال می‌کند که یک هیئت‌مدیره کوچک به بهبود کارایی هیئت‌مدیره کمک خواهد کرد و یک هیئت‌مدیره بزرگ راحتتر به وسیله مدیرعامل شرکت کنترل می‌شود. بنابراین اندازه هیئت‌مدیره یکی از عوامل مؤثر بر افشای اطلاعات است. با توجه به اینکه فرضیه اول پژوهش مورد تأیید قرار نگرفت اما می‌توان با مشاهدات دوره زمانی و تعداد نمونه بیشتر نتایج حاصل فرق نماید لذا به سازمان بورس اوراق بهادار و مدیران شرکت‌ها می‌تواند از رابطه بین اندازه هیئت‌مدیره و سطح افشای اطلاعات آگاهی پیدا کرده و اطلاعات دقیقی را در اختیار سرمایه‌گذاران و تحلیل‌گران مالی قرار دهند.

#### ۲-۱-۷. پیشنهادی مبتنی بر آزمون فرضیه دوم پژوهش

اگر رئیس هیئت‌مدیره یا نایب رئیس هیئت‌مدیره، خود مدیرعامل باشد نظارت اولیه بر اقدامات مدیرعامل کاهش پیدا می‌کند که این امر منتهی به این امر می‌شود که مدیرعامل از توانایی بیشتری جهت کنترل افشای شرکت و همچنین انباشت اخبار بد شرکت خواهد داشت. با توجه به اینکه فرضیه دوم پژوهش مورد تأیید قرار نگرفت اما می‌توان با مشاهدات دوره زمانی و تعداد نمونه بیشتر نتایج حاصل فرق نماید لذا به سازمان بورس اوراق بهادار و مدیران شرکت‌ها می‌تواند از رابطه بین دوگانگی وظایف مدیرعامل و سطح افشای اطلاعات آگاهی پیدا کرده و اطلاعات دقیقی را در اختیار سرمایه‌گذاران و تحلیل‌گران مالی قرار دهند.

#### ۳-۱-۷. پیشنهادی مبتنی بر آزمون فرضیه سوم پژوهش

ساختار مالکیت و به طور خاص سهامداران نهادی به عنوان یکی از سازوکارهای کنترلی، توان اثرگذاری بر عملیات و رویه‌های گزارشگری مالی شرکت‌ها را دارند، به این ترتیب می‌توانند در کیفیت افشا نقش مهمی داشته باشند لذا به سازمان بورس اوراق بهادار و مدیران شرکت‌ها می‌تواند از رابطه بین دوگانگی وظایف مدیرعامل و سطح افشای اطلاعات آگاهی پیدا کرده و اطلاعات دقیقی را در اختیار سرمایه‌گذاران و تحلیل‌گران مالی قرار دهند.



## منابع و مأخذ

۱. احمدی، آمنه، (۱۳۹۵)، ارتباط بین ساختار هیئت‌مدیره باکیفیت افشا، چهارمین کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های کاربردی در مدیریت و حسابداری، تهران، دانشگاه شهید بهشتی، ۱-۱۱.
۲. امیر آزاد، میر حافظ، زینالی، مهدی، شاه‌ی، رضا، (۱۳۹۳)، بررسی تأثیر مکانیسم‌های حاکمیت شرکتی بر گزینش اظهارنظر حسابرس، دانش حسابرسی، شماره ۵۷، ۶۵-۸۸.
۳. حساس یگانه، یحیی، (۱۳۸۳)، مفهوم حاکمیت شرکتی و نقشان در گزارشگری مالی، سمینار گزارشگری مالی و تحولات پیش روی.
۴. دیدار، حمزه، منصورفر، غلامرضا، زارع، الهام، (۱۳۹۶)، بررسی تأثیر کیفیت حاکمیت شرکتی بر کیفیت افشا با تأکید بر نقش تعدیل‌کننده رقابت بازار محصول در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، پژوهش‌های حسابداری مالی، دوره ۹، شماره ۱، شماره پیاپی ۳۱، ۹۷-۱۱۸.
۵. صیدخانی، رضا، فرشته گل محمدی و محسن باقلانی، (۱۳۹۴)، تأثیر ویژگی‌های حاکمیت شرکتی بر کیفیت افشای اطلاعات مرتبط با هیئت‌مدیره، اولین کنفرانس بین‌المللی حسابداری و مدیریت در هزاره سوم، رشت، شرکت پیشگامان پژوهش‌های نوین، ۱-۱۷.
۶. میدری، احمد، حجاریان، سعید، (۱۳۸۳)، راهکارهای پیاده‌سازی اصول حاکمیت شرکتی در ایران، سمینار بازار سرمایه، موتور محرک توسعه اقتصادی ایران.
۷. ناظمی، امین، نصیری، طاهره، (۱۳۹۳)، بررسی ارتباط میان افشای اطلاعات شرکت‌ها باکیفیت حاکمیت شرکتی و میزان مالکیت نهادی، فصلنامه حسابداری مالی، سال ۶، شماره ۲۴، ۹۹-۱۲۰.
۸. نقاش دزفولی، زینب، خدادادی، ولی، وحیدی الیزه‌ای، ابراهیم، (۱۳۹۲)، بررسی تأثیر رابطه بین ویژگی‌های هیئت‌مدیره باکیفیت افشا در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، اولین همایش داخلی مدیریت و حسابداری، نطنز، دانشگاه آزاد اسلامی واحد نطنز، معاونت پژوهشی، ۱-۸.
9. Abdalrhman Alnabsha, Hussein A Abdou, Collins Gyakari Ntim, Ahmed Ahmed Elamer, (2018), Corporate Boards, Ownership Structures and Corporate Disclosures: Evidence from a Developing Country, Journal of Applied Accounting Research, <https://doi.org/10.1108/JAAR-01-2016-0001>
10. Akhtaruddin, M, Hossain, M, A, Hossain, M, Yao, L, (2009), Corporate governance and voluntary disclosure in corporate annual reports of Malaysian listed firms, Jamar, Vol,7, No,1, 1-20.
11. Chen, C, & Jaggi, B, 2000, Association between independent non-executive directors, family control and financial disclosures in Hong Kong, Journal of Accounting and Public Policy, 19(5): 285-310.
12. Dalton. D.R., Daily, C.M., Johnson, J.L. AND Ellstrand, A.E. (1999), Number of directors and financial performance: A meta-analysis, Academy of Management Journal, 42(6), 674-686.
13. Hussainey, K, and M, Walker, (2009), the effects of voluntary disclosure policy and dividend propensity on prices leading earnings, Accounting and Business Research, 39 (1), 37-55.

بررسی رابطه بین اندازه هیئت‌مدیره، دوگانگی وظایف مدیرعامل و ساختار مالکیت با افشای اطلاعات -----

14. Ramli, J, R., Surbaini, K, N., Ramli, M, I., (2013), assessing the Effects of Corporate Governance attributes On The Quality Of Directors-Related Information Disclosure: The Empirical Study of Malaysian Top 100 Companies, American Journal Of Economics, 3(2), 90-99.
15. Satta, Giovanni and Parola, Francesco and Profumo, Giorgia and Penco, Lara (2015), corporate governance and the quality of voluntary disclosure: Evidence from medium-sized listed firms, International Journal of Disclosure and Governance, 12(1), 144-166.
16. Teng, M, Li, C (2011) Product Market Competition, Board Structure, and Disclosure Quality, Front, Bus, Res, China 2011, 5(2): 291-316.

